

КОРИННЯ ДИСКРИМІНАЦІЙНОЇ ГЕОПОЛІТИКИ РОСІЇ

THE ROOTS OF RUSSIA'S DISCRIMINATORY GEOPOLICY

Ліпкан В.А.,
*доктор юридичних наук, професор,
докторант відділу правових проблем політології
Інституту держави і права імені В.М. Корецького
Національної академії наук України*

Агресивна війна путінського режиму проти Української держави поставила чимало запитань не лише в практичній площині, а й в царині теорії, передусім методології. Наявність потужної п'ятої колони, парад зрадників в СБУ, цілий інститут колорантів як в органах державної влади, так і серед цивільного населення – ці і не тільки явища виявили суттєві прогалини геополітики як науки, яка виявилася не здатною пояснити сутність війни путінського режиму проти України, а головне змоделювати та подати причини розвитку саме України в таких умовах. Навпаки, геополітика виявила свою сутність як антиукраїнська доктрина, в рамках якої нашій державі немає місця на мапі світу, у світовій архітектурі безпеці, в рамках бінарної антагоністичної парадигми боротьби. Ця ситуація не відповідає ані прагненням українства до відновлення державності, ані волінням державної нації до дальшого державотворення. Саме тому постає необхідність у формуванні несуперечливої системи знань, в рамках якої знайшов би опис феномен розвитку Української держави в умовах нелінійності і нестационарності на шляху до досягнення стратегічної стабільності, а також відпрацюванні векторів політико-безпекової практики ефективного та стійкого функціонування та розвитку.

Окреме завдання полягає в опису дій такого суб'єкта геостратегії як Українська держава у новій конфігурації світової безпеки. Для цього, в умовах варварської війни путінського режиму проти України, постає одне із завдань, яке полягає у виявленні дискримінаційної сутності геополітики путінського режиму, демонстрації відсутності перспектив розвитку наукової думки в політологічних дослідженнях поза контекстом «російського світу» і «російської цивілізації».

Продемонстровано роль територіального чинника. Здійснено демаркаційну лінію між поняттями державного кордону і геостратегічного простору.

Доведено факти маніпуляції, фантазії та міфологізації окремих політичних явищ з метою формування аргументації для внутрішніх споживачів зсередини Росії виправданості та необхідності варварської війни та геноциду українців. Акцентовано на тому, що існування Росії в майбутньому можливе лише в якості держави з імперськими рисами, що означає перманенту загрозу існуванню не лише для Української держави, а й для усього цивілізованого людства, країн всієї Європи.

У статті продовжується ключова авторська ідея щодо чіткого порізнення геополітики і геостратегії. Виявлення дискримінаційної сутності геополітики путінського режиму є одним із компонентів системної аргументації щодо необхідності відмови від тиражування деструктивних геополітичних кліше і необхідності розроблення власних теоретичних систем для власного розвитку.

Ключові слова: геостратегія, Українська держава, геостратегічний простір, територія, агресивна війна Росії, геостратегічний ландшафт, російська загроза світу, антиукраїнські геополітичні доктрини, геостратегія сучасної Української держави.

The aggressive war of the Putin regime against the Ukrainian state raised many questions not only in the practical dimension but also in the realm of theory, primarily methodology. The presence of a powerful fifth column, the parade of traitors in SSU, a full institution of coloborants both in state authorities and among the civilian population – these and other phenomena revealed significant gaps in geopolitics as a science that proved unable to interpret the essence of the Putin regime's war against Ukraine and, most importantly, to model and present the reasons for Ukraine's development under relevant conditions. On the contrary, geopolitics has manifested itself as an anti-Ukrainian doctrine, which has no place for our state on the world map, in world security architecture, within the binary antagonistic paradigm of struggle. This situation does not correspond to the aspirations of Ukraine to restore statehood, nor the will of the state nation to further state-building. As a result, there is a need to form a non-controversial system of knowledge, which would render the phenomenon of development of the Ukrainian state amidst non-linearity and non-stationarity on the way to achieving strategic stability, as well as the elaboration of vectors of political and security practice of effective and sustainable functioning and progress.

A separate task is to describe the actions of such a geostrategic entity as the Ukrainian state in the new configuration of world security. For this purpose, in the barbarous war war of the Putin regime against Ukraine, there is one of the task – to identify the discriminatory nature of the geopolitics of the Putin regime, to demonstrate the lack of prospects for the development of scientific thought in political research outside the context of the "Russian world" and "Russian civilization".

The role of the territorial factor is illustrated. A demarcation line is drawn between the concepts of the state border and geostrategic space.

The facts of manipulation, fantasy and mythologization of certain political phenomena to form arguments for domestic consumers from within Russia justification and necessity of barbaric war and genocide of Ukrainians are proved. It is emphasized that the future existence of Russia is possible only as a state with imperial features, which means a permanent threat to the existence not only for the Ukrainian state but for all civilized humanity, countries of entire Europe.

The article pursues the author's key idea of a clear distinction between geopolitics and geostrategy. Identification of the discriminatory essence of Putin's geopolitics is one of the components of the systemic argumentation about the need to refuse to replicate destructive geopolitical clichés and develop their original theoretical systems for their own development.

Key words: geostrategy, Ukrainian state, geostrategic space, territory, aggressive war of Russia, geostrategic landscape, Russian threat to the world, anti-Ukrainian geopolitical doctrines, geostrategy of modern Ukrainian state.

Загальна постановка проблеми. Формування сучасної Української Держави ґрунтується на сучасних методологічних концепціях, теоріях, водночас і нових реаліях світової безпекової архітектури. В рамках систематизації мультиплікативності дискурсів, які функціонують при опису явищ у геостратегічному просторі, доцільно виявити деструктивну спрямованість геополітики путінського режиму, як органічний наслідок бінарної антагоністичності наперед закладеної в науку геополітики.

Детальний аналіз сучасних підходів до аналізу поняття території та простору уможливили довести факти формування наукового обґрунтування російськими дослідниками необхідності та виправданості, ба більше – доцільності знищення Української держави шляхом проведення варварської та агресивної війни, геноциду, тортур, вбивств, державного терору, згвалтувань і мародерства.

Відтак у даній статті мною унормовується максима про необхідність розвитку саме геостратегії, викривається дискримінаційна та деструктивна сутність геополітики путінського режиму, а також намічаються конкретні напрями політико-безпекової практики Української держави в контексті її дальшого державотворення.

Аналіз публікацій. Багатоплановість обраної для дослідження теми зумовлює звернення до ряду аспектів. *По-перше*, це політологічні дослідження науковців з Інституту держави і права імені В. М. Корецького НАН України таких вчених, як: В. Горбатенко, О. Костенко, І. Кресіна, Н. Оніщенко, Ю. Римаренко, В. Сіренко, О. Скрипнюк, О. Стойко, Ю. Шемшученко, В. Явір.

По-друге, це наукові історичні витоки формування геостратегічного дискурсу і геостратегії як теорії, які я надбибував, дотично опрацьовуючи розвідки таких постатей, як: С. Бандера, В. Габсбург, М. Грушевський, Д. Донцов, Ю. Липа, В. Литинський, С. Маланюк, В. Мартинець, М. Міхновський, О. Ольжич, З. Пеленський, П. Скоропадський, Я. Стецько, М. Сциборський, О. Теліга, П. Штепа та ін.

По-третє, джерела російських дослідників, конкретні посилання на які робитимуться текстом статті.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. У зазначених роботах згаданих вище дослідників не виявлено дискримінаційної сутності та деструктивного характеру геополітичних доктрин путінського режиму та його попередників, не проведено аналізу антиукраїнських геополітичних доктрин, а також не здійснено висновків та рекомендацій щодо творення геостратегії сучасної Української держави.

У зв'язку з цим *мета* статті полягає у формуванні наукових аргументів щодо виявлення дискримінаційної сутності та деструктивного характеру геополітичних доктрин путінського режиму.

Для досягнення поставленої мети були поставлені та вирішені наступні наукові завдання:

1) визначити сутність територіального імперативу при формуванні геополітичних доктрин та простежити його еволюцію до часів путінського режиму;

2) обґрунтувати антагоністичну та деструктивну сутність геополітичної доктрини путінського режиму;

3) виявити підґрунтя та сформувані теоретичну модель геополітичних витоків антиукраїнських доктрин;

4) подати пропозиції теоретичного характеру щодо формування геостратегії як політичної теорії в рамках творення геостратегії сучасної Української держави.

Виклад основного матеріалу. У рамках даної статті з позицій наукового політичного аналізу доведу необхідність розвою саме геостратегічного дискурсу через аналіз корінь формування поглядів представників російської геополітичної думки. Адже знання світогляду супротивника його мисленневих кліше дають значні підстави для аналітичної роботи та дальшого розвитку як власної геостратегії, так і розуміння алгоритму та векторів дій путінського режиму проти Української держави і світової безпеки в цілому.

У вирії подій і занадтому захопленні просування різноманітних ідеологем чи то національного чи то статевого штибу, занурення у проблеми голоду чи то інфляції поза увагою лишилися причини усього цього: **кліматичні зміни**, які неминуче призведуть до світових катаклізмів глобального масштабу і кардинального зменшення населення планети з різних причин. За таких умов найбільш прийнятним лишається підхід, за якого саме **земля і територія** певних країн стануть сховищами та містами функціонування майбутніх цивілізацій. Тобто цивілізаційні зміни проходитимуть не по лінії ідеології, раси, етнічності, вони проходитимуть по лінії тієї території, яку зможуть контролювати ті чи інші соціальні системи, і на яких після глобальних кліматичних змін будуть сформовані нові цивілізації, народи і напевно спільна мова як метакогнітивний інструмент осягнення нового суцього.

Так, звісно різні автори виділяють окремі види простору: земля, повітря, вода, космос, кіберпростір. Але, слід чітко встановити цінність кожного простору і його пріоритет.

Моя позиція полягає у тому, що пріоритет завжди може бути лише один.

Якщо йдеться про декілька пріоритетів, то йдеться про відсутність розуміння політичним суб'єктом головного, визначального.

Так, ось коли, наприклад, йдеться про кіберпростір, то він не існує сам по собі і сам для себе. Він, будучи самостійним і самодостатнім, чинить вплив на розвиток територій. Теж стосується і космічного простору. Тобто слід усвідомити один факт: **визначальним простором виступає земля, суша, те місце**, де люди зможуть жити і розвиватись після кліматичних змін.

Відтак не можу підтримати позицію *Н. Ленської*, яка зауважує, що територіальний чинник наразі поступається своєю значущістю іншим чинниками (наприклад, віртуальним) і часто-густо відходить на задній план, через що багато експертів стали взагалі скептично ставитися до географічних детермінант світоустрою [1, с. 157].

Недарма *Ілон Маск* шукає постійні можливості для підкорення Марсу та інших планет, адже передусім йдеться про панування над сушею. Допоки люди не розробили автономних орбітальних станцій і космічних станцій дальнього базування, критерій землі і контролю над нею буде визначальним.

Геостратегія закладає фундамент для знання та свідомого формування відповідно до власних національних інтересів вектору розвитку та просторового руху в історичному часі з метою досягнення стратегічного балансу. Сильна держава, яка здійснює державну політику на засадах розвиненої, системної на науково обґрунтованій багатофункціональній геостратегії, розповсюджує свою владу за межами власних офіційно визнаних державних кордонів.

Війна РФ проти України чітко продемонструвала, що керівництво цієї держави, зокрема путінський режим, не прагнуло до: культурної, ментальної, духовної, економічної, безпекової, політичної тощо інтеграції. Їхня **мета** пролягала чітким вектором: знищення української ідентичності, культурна асиміляція, історичне поглинання та територіальна інтеграція шляхом геноциду та подальшої анексії територій, ведення варварської агресивної війни. Тим більше ці цілі відкрито і публічно були проголошені і навіть концептуалізовані у таких напрямках, як: денацифікація, демілітаризація, десоверенізація. Причому про постійні зміни цілей війни наголошують представники путінського режиму. Оскільки ці теми є значущими, то кожному з них, їх детальному розгляді, мною буде приділено окрему наукову увагу.

Визначальний посил, який є ключовим у сучасній геополітиці Росії: путінський режим, сповідуючи віковичну традицію [2,3], не визнає України окремим суб'єктом міжнародних відносин,

а українців – окремим народом, що має власну історію, культуру, традиції, мистецтво, мову, а головне – майбутнє. Тобто таке ставлення до Української держави як до *об'єкта*, наявність внутрішніх та зовнішніх умов, рішучість російської влади, некомпетентність контррозвідувальних органів в Україні, корупція як системоутворюючий чинник влади зсередини – утворили комплекс умов, за яких путінський режим вирішив почати 24 лютого 2022 року варварську війну.

Підкреслю: це не було:

- ані зненацька,
- ані в жовтні – відколи, американські розвідувальні структури інформували українську владу про реальну війну;
- ані в 2014 році.

Причини ненависті до українства в найширшому розумінні сягають коріннями в глибину століть. І це має стати окремим предметом досліджень: *історичні коріння формування антиукраїнських доктрин на території Російської імперії*.

Відтак абсолютно не важливо, хто саме на даний час був при владі в Кремлі, адже ті умови та тенденції розвитку імперського мислення і експансіоністської політики, політичних інститутів суспільства і взагалі політичної організації держави не могли мати наслідком інше, ніж варварська та агресивна війна. Суто гіпотетично, не могла б природньо: добра, чиста, справедлива, багата та успішна, щаслива соціальна, розвинена та демократична система в Росії спродукувати той режим, який веде варварську війну, вчинює акти терору, міжнародного тероризму, геноциду, анексії, депортації та колонізації, торгівлі людьми тощо.

Потому маємо чітко усвідомлювати: те, що зараз є в Кремлі, є прямим наслідком і закономірним результатом розвитку усієї, я підкреслю: **усієї соціальної системи**. Тому не потрібно бавити себе манівцями про те, що люди там «інші», «прості люди проти війни», «вони нічого не можуть зробити» та інші нісенітниці. Це все маячня і пустощі. Путінський режим є діагнозом деструктивізму і некрофільї усієї соціальної системи під назвою руська цивілізація. Війна на знищення України є закономірним результатом розвитку не лише путінського режиму а й у сієї соціальної системи в рамках російської держави. Як зазначає *В. Огнева*: «Наше суспільство загалом солідарне у розумінні того, що Росія кинула рукавичку тим, з ким неможливо домовлятися, і стоїть непросте завдання крокувати до кінця, щоби демонтувати американський русофобський націоналістичний проект, не допустивши війни на своїй території» [4, с. 57].

Зверну вагу на декілька логічних помилок російського доктора політичних наук, з аналізу положень цієї ж статті.

По-перше, під демонтажем «американського русофобського націоналістичного проекту» слід розуміти Українську державу, яка дана дослідниця зневажливо називає «американським проектом» [4, с. 54].

По-друге, авторкиня застосовує об'єднуючу словосполучу «наше суспільство загалом солідарне...», таким чином демонструючи повну підтримку російського суспільства варварської війни, знищення, вбивств, тортур і актів терору, в тому числі на своїй території. Відтак потрібно позбутися примітивних роздумів у ЗМІ України щодо окремих громадян Росії, які начебто, не підтримують війну. Вони все підтримують, прагнуть цього, прямо усвідомлюють злочинні наслідки своїх діянь, а також прямо бажають їх настання. Це хвора соціальна система, не здатна жити в рамках даної політичної системи і взагалі організації суспільства в мирі і поважати інші держави, їхню культуру, традиції, мову тощо. Тому не слід плекати ілюзій щодо того, що зміна окремої особи на чолі Кремля може змінити політику і вектор руху політичної системи. ні, не може. Рух задає не людина, а інерція усієї системи, яка в обсягах РФ є значною як за своєю потужністю, так і за часом можливої реновації.

По-третє, авторкиня вказує про «недопущення війни на **своїй** території». Тож війна на території «проекта» – не є війною на *своїй* території. А отже *В. Огнева* визнала два очевидні факти: 1) **сам факт здійснення війни РФ проти України**; 2) факт здійснення війни **на чужій території**, тобто на території іншої держави. Тобто авторкиня чітко задокументувала вчинення міжнародного злочину у вигляді злочинної агресії, поєднаної із вчиненням інших загальнонебезпечних діянь відповідальність за які передбачена нормами міжнародного права.

Тож **стратегічним завданням** є ствердження в Україні власних цінностей та досягнення власної стратегії, а не одвічне бажання бути НЕ Росією, або діяти всупереч діям Росії, зберігаючи одвічно реактивний підхід. У цьому ракурсі згадаю, що саме Збройні Сили України зробили **Україну суб'єктом геополітики**. Американський історик *Т. Снайдер* стверджує, що під час весни 2022 року, під час запеклої відсічі агресії Росії, світ прийняв поза всяким сумнівом те, що Україна – суб'єкт, а не об'єкт історії [5].

Дуже шкода, що більшість українських державних інститутів, наукових установ не бачили сутності багатьох наукових праць, в яких протягом 30 років цілеспрямовано здійснювалися усілякі дослідження та робилися наукові обґрунтування щодо вирішення перерахованих мною стратегічних завдань. Дуже мала кількість авторів прагнула до бачення та усвідомлення об'єктивності, лише обмежуючись констатацією та цитуванням росій-

ських дослідників, а також детальним викладенням:

- ролі та місця Росії у світовій безпековій конфігурації;
- геополітичних сценаріїв дій Росії;
- планів щодо глобальних та імперських зазіхань Росії тощо.

Тобто все було спрямовано і обмежувалося лише контекстом Росії.

Глибоко переконаний, що **українські автори** мають писати про:

- 1) місце та роль Української держави у новій геостратегічній конфігурації;
- 2) вплив на стратегію Української держави імперської ідеології та агресивної політики Росії;
- 3) безпекова політика Української держави у поствоєнний період в умовах неополярного (олігополярного) світу тощо.

Тобто можна розглядати питання та дослідження російських авторів, але крізь призму інтересів Української держави, а не як рекламу та тиражування, нехай і з певною критикою, але все рівно – ідей руського нацизму та шовінізму.

Не дарма зазначав свого часу *М. Міхновський*: «...Українська нація платить «данину» не тільки матеріальними добрими, але навіть психіку та інтелект її експлуатують на користь чужинців» [6].

Тож у своїй статті, я розглядатиму роботи окремих російських авторів саме крізь призму розуміння напряду та векторів політико-безпекової діяльності Української держави в рамках розроблення сучасної її геостратегії.

Я наголошував, що ідеологічні питання сучасного контексті: демілітаризація, денацифікація будуть розглянуті мною в окремих наукових статтях. Тож у цій статті, зосереджу увагу тих дослідженнях, які фактично стали теоретичною передумовою означеного вище, в яких в якості імперативного геополітичного конструкту було використано **територіальний чинник**.

Власно територія, а у більш абстрактному плані – простір виступає як головний ресурс життєдатності держави, брак якого спричиняє її геополітичну маргіналізацію. Розвиваючи цю думку, *Н. Лепська* слушно відмічає: «У цьому сенсі експансія є фактично технологією забезпечення геополітичної суб'єктності держави. Тож вона має постійно опікуватися розширенням меж свого життєвого простору. І це має бути не тільки територія як така, а й якісно інші типи простору, що відповідає сучасному розумінню спатіальної багаторівневості в геополітиці» [7, с. 114].

Отже звернення до аналізу **територіального чинника**, як теоретичної підвалини обґрунтування війни Росії проти України є обґрунтованим і доцільним, а головне своєчасним. Адже світове комплексне регіоназнавство і політична компаративістика також приділяють даним питанням окрему наукову увагу.

Однією з таких робіт в контексті мого дослідження **впливу територіального чинника як імперативного конструкту геополітики** на сучасні міжнародні відносини, виступає праця *С. Бабуріна* щодо правових та геополітичних проблем території держави, яка вийшла друком 25 років тому у далекому 1997 році [8]. Питання щодо інших субстанційних категорій: життєвий простір, великий простір, просторова концепція, територіальна експансія є важливими в контексті творення теорії геостратегії [9-13], але не входять до предмета дослідження в рамках даної статті.

Саме в цій праці робиться, на мій погляд, концептуальне обґрунтування і закладається сучасний фундамент політичних рішень, які призвели до війни проти Грузії 8 серпня 2008 року, анексії Криму і частин території України у 2014 році і нарешті широкомасштабної війни 24 лютого 2022 року РФ проти України (яка реально почалася ще у лютому 2014 року), війни, передусім, за територію та її зв'язок із державою та розвиток політичної свідомості наднаціонального російського суперетносу (як його називає вслід за *Л. Гумільовим* називає *С. Бабурін*).

Просторовий перерозподіл влади зумовив експансію володарювання керманічів РФ на суміжні території, адже виховані в дусі школи геополітики *О. Вандама* [14; 15], *Д. Мілютіна*, *М. Данилевського*, *П. Савицького*, *М. Трубецького* та подальших неоевразійців, концепції яких стали продовженням класичних ідеологем євразійства, (лишаю осторонь межі впливу класичної німецької школи геополітики на формування ідеї щодо простору на теорії та вчення згаданих вище осіб) російські владці асоціюють велич держави не з внутрішнім добробутом, процвітанням та економічним ростом, рівнем щастя тощо, а передусім із розміром території, яку вони контролюють і над якою вони мають владу (причому ефективність даної влади як окрема наукове завдання навіть не ставиться у постановочному плані, адже основний принцип: володіти, щоб не дісталось іншим, особливо країнам заходу). Як свого часу влучно виразив цю ідею *В. Молотов* «*Черт с ним, с мясом, только бы империализм подох!*» (мовою оригіналу) [16].

Що характерно, саме цей розмір в їхній уяві і визначає слабкість або могутність, вразливість або забезпеченість держави. Низка російських дослідників відкрито відзначали, що одним із пануючих явищ російського життя була **колонізація** [17-19]. Диким чином хворобливо інтерпретуючи історію, один із російських авторів, відзначаючи на наступність сучасної Російської держави з Київською і Володимирською Руссю, подає свою гадку, що начебто «витоки російської державності лежать в новгород-київському періоді, при цьому просторова еволюція стала важливим елементом розвитком давньоруської держави. Московське

князівство стало тим ядром, біля якого почався поступальний рух щодо об'єднання на той час роздроблених земель, відкривши тим самим новий крупний період російської історії» [20, с. 39].

Окрім хворобливих інтерпретацій, також можна надібати і фантазії, що не має жодного стосунку до дійсності. Так, однією з таких фантазій є думка *С. Холмогорова*, який відзначає, що руська цивілізація на відміну від західного капіталізму, який будується на цілераціональній дії, заснована на ціннісно-раціональній дії, для якої безумовною цінністю виступає заданий високий соціальний ідеал, котрий має першочергове значення над метою і задає раціональній структурі визначений смисловий, а не лише цільовий зміст [21, с. 251].

Так само, як і один із засновників концепції «Руського світу» *С. Бабурін*, стверджує, що руській імперській ідеї притаманний комплекс складних релігійно-ідеологічних уявлень про есхатологічний зміст і призначення руської державності. Імперський підхід означає не лише сильну владу, а й владу справедливу, за якої кожній людині гарантуються усі можливості для всебічного розвитку і гідного життя. Не за рахунок інших людей, а разом із ними [22, с. 20].

І це не зважаючи на те, що якщо звернутися до російських джерел першої декади 21 століття, то там чітко відзначено, що **міжнародно-політичний регіон** – прив'язана до територіально-економічного і національно-культурного комплексу (який засновується на специфічній однорідності географічних, природних, економічних, соціально-історичних, політичних, національно-культурних умов, які слугують підставою для його виділення) регіональна сукупність явищ, що об'єднані спільною структурою і логікою таким чином, що ця логіка і історико-географічні координати її існування є взаємообумовленими [23, с. 8].

Тобто, якщо детально та тверезо проаналізувати це визначення, то логіки та взаємообумовленості існування України в рамках російського культурно-історичного регіону не існує.

Отже абсолютно зрозуміло, що питання перемоги Української держави полягає не лише в зміні режиму або усуненні конкретних осіб, правлячих кіл від правління. Має йтися про політичну капітуляцію і необхідність перезавантаження інтелектуальної еліти об'єктивною інформацією щодо навколишнього світу, для подальшого її тиражування в маси. Адже вся наука, публікації, дослідження російських дослідників спрямовані ідеологічно, просякнуті докорінною українофобією, в них порушено майже всі суттєві наукові принципи і критерії, тож фактично дослідження цього часу увійдуть в історію як відлуння політичної думки керівництва держави, яке знаходило своє обґрунтування своїх примх, бажань, покликів минулого тощо в усіх можливих сферах наукової діяльності

і в різних галузях науки і за допомогою відповідної армії науковців, експертів та аналітиків.

Підтвердженням моєї тези виступає і думка російського дослідника *І. Тягіна*, який відзначає, що фундаментальним принципом російського геополітичного ідеалу виступає *захист свого геополітичного простору від тиску атлантистської цивілізації* заради реалізації моделі справедливого соціального устрою, національного відродження і морального перетворення людства [24]. Ефективно чинити опір західній гегемонії в принципі може лише держава, яка є крупною за простором і чисельністю населення, орієнтованою на заповіді національно вираженої абсолютної моралі, яке будує на її основі політичну і правову діяльність, володіє самостійною ідеологією і стратегією розвитку на базі національної ідеї, чуже корупції і олігархізації. Відтак існування Росії в майбутньому можливе лише в якості держави з імперськими рисами [25, с. 20].

Тож, зважаючи на те, що путінський режим, наслідуючи традиції, розглядає Українську державу в рамках власного геополітичного простору, то будь-які спроби нашої держави чи то ходи до ЄС, чи то в НАТО, чи то будь-які інші вектори руху в бік атлантизму будуть жорстко припинені будь-якими засобами, не зважаючи на ціну, з метою встановлення «історичної справедливості і власної безпеки» (в інтерпретації путінського режиму).

Також доцільно процитувати *О. Фурсова*, котрий зауважує, що у руській історії *простір* відіграє особливу роль. По суті, саме він (кількість та якість, тобто як тип ландшафту) одне з головних, якщо не головне багатство (і зброя) руських. І вже точно головна руська субстанція, з приводу якої складаються владні та соціальні відносини. З цієї точки зору захисту руського простору є автоматичним захистом власної та соціальної організації і навпаки [26]. Даний автор фактично формулює аксіому, згідно з якою, будь-які дії України як геополітичного простору Росії в напрямку атлантизму, будуть ідентифіковані як порушення соціальної організації суспільства, а відтак обов'язково спричинять включення механізмів захисту цього простору. Як виявилось захист простору Росії полягає в ліквідації українства, геноциді, варварській війні тощо.

Що ж до України, то такі теоретичні посили були сформовані ще на першому терміні президентства *Л. Д. Кучми*, але не набули широкої рефлексії серед українських науковців, які на той час не без допомоги чисельних агентів впливу РФ вважали її стратегічним партнером, а будь-які спроби незалежного наукового аудиту існуючих ортодоксальних безпекових парадигм піддавалися остракізму. Час минув, більшість із цих осіб перевертнів опинилися хто за ґратами, хот в іншому світі, а хто в Росії. Інші лишилися і вже пишуть

опуси про перемогу над путінським режимом і т.д. Хтось, хто захистив докторську дисертацію в 1997 році про українську національну ідею, українську мрію та національну мету виявився найбільшим зрадником України. Але в сучасному світі не можна стерти те, що було написано і було сказано, а головне – що було зроблено. У тому, напевно і полягає чудо чинення української крові або духового призначення до українського роду.

Визначальним є те, що територія не ототожнюється із сушею.

Державний кордон не визначає і не лімітує геостратегічний простір як сукупність просторів стратегічного значення. Це принциповий момент.

Так, *С. Бабурін* чітко відзначав на універсальність поняття *території*, яка уявляється не лише у вигляді просторових меж функціонування суспільства, певної основи існування соціального організму, а свого роду політичний, економічний і культурний простір, межі здійснення влади зсередини країни і межі, за якими держава виступає як іноземна, зовнішня сила [8].

Фактично йдеться вже не стільки про простір, скільки про *ландшафт*. Саме цим питанням я приділяв багато уваги у своїй монографії «Стратегія державної інфраструктурної політики України» [27], розглядаючи антропогенний, сакральний інфраструктурний ландшафти, а також окремо гуманітарну ауру нації.

РФ не вважала і не ідентифікувала Українську державу (якщо бути відвертими, то жодну державу колишнього СРСР) в якості окремого та самостійного *суб'єкта* зовнішньої політики (в практичній геостратегії узвичаєно вживають термін «гравець»), саме тому вона і зараз продовжує діяти в рамках наперед визначеної концепції: намагається визначити нам шлях розвитку, вирішувати питання щодо членства в НАТО, ЄС, нашого правового статусу і взагалі міжнародної геостратегічної суб'єктності і т.д.

Тобто розумово і ментально, для путінського режиму, їхня влада безумовно і в повному обсязі розповсюджується на територію України, економічний та інфраструктурний потенціал також вважається таким, що належить їм, тому вони абсолютно спокійно його знищують. Адже Українська держава для Росії не виступає окремим рівноправним суб'єктом міжнародних відносин, іноземною державою, а завжди розглядалася як васальна підросійська зрабована територія, якою вони керують через агентів впливу, лобістів, політичну корупцію тощо. Щойно постало питання зниження керованості, виходу з-під впливу і протекторату Росії, одразу ж були застосовані дикі і нелюдські силові заходи, які є наслідком агресивної політики цієї держави, є війною на знищення за для реалізації проекту «Російська імперія – версія 3.0.»

Тому вислів *Клаузевиця*, що війна є проведенням політики іншими засобами як не найкраще відлуння загарбницьку та експансіоністську політику Росії, її спрямованість на реалізацію хворих і нікчемних теоретичних геополітичних концепцій про апріорне та перманентне розширення території, не зважаючи ні на які ресурси (людські, економічні та репутаційні втрати через війну та подальші численні судові позови про відшкодування завданої шкоди, які розтягнуться на декілька майбутніх поколінь росіян тощо).

Ф. Рузвельт свого часу відзначав, що напад на США може практично розпочатися із встановлення контролю над будь-якою з баз, від яких залежить безпека США, неважливо чи то на півдні чи на півночі [28, с. 153].

Тож, перефразуючи та інтерпретуючи цю фразу у власний для себе спосіб, керівництво Росії розтлумачило цю тезу на свій лад: оскільки НАТО не дало гарантій щодо нерозширення на схід, то можливе входження України до НАТО означатиме напад на геополітичний простір Росії, тому слід нанести упереджуючий удар з метою унеможливлення реалізації загроз будь-якої інтенсивності з боку України, тим самим зберігаючи контроль над власним геополітичним простором (куди за уявленням керівництва Росії входить Україна). Ці тези пішли в ужиток як для внутрішнього споживача, так і активно тиражуються в тих державах, які підтримують війну проти України: Іран, КНДР, Сирія.

На думку професора Єльського університету *Т. Снайдера* контроль над **українськими землями** був метою Гітлера у Другій світовій війні, принаймні на території Європи; тому територія України була найбільш смертоносним місцем на Землі з початку 1930-х років, до середини 1940-х [29]. Так само російська дослідниця *В. Огнева* відмічає, що Україна могла стати спусковим гачком колективного Заходу через: 1) прозахідну орієнтацію еліти; 2) конкурентний гео економічний імідж власного простору. Адже Україна виступає **транскордонною державою**, яке межує з десятьма країнами: Росією, Білорусією, Польщею, Словаччиною, Угорщиною, Румунією, Молдавією – (їх сім) по сухопутній кордону, і з трьома – Грузією, Туреччиною, Болгарією – морською. Таким чином, Україна є **транскордонною системою**, яка поєднує східне та західне, північне та південне євразійське простір. За даними англійського інституту «Ренділ», за **коефіцієнтом транзитності Україна посідає перше місце у Європі**. Саме тому для ЄС було важливо побудувати єдину систему комунікацій за участю української сторони [4, с. 55].

Ось за що Росія так палко змагається: не за людей, не за ідеологію, і звичайно не через «утиски російської мови або російськомовних». **Росія веде криваву боротьбу за українську землю!** Саме тому, розроблення теорії геострате-

гії має нагальну значущість і від її найскорішого втілення в життя залежить не лише стан на полі битви, а й горизонти розвитку державної української нації в рамках Української соборної незалежної держави в межах території, що їй належать за природним правом.

Значення території для ефективного розвитку та взагалі функціонування людства зберігається і досі, саме через це Росія прагне не стільки встановити контроль над *інфраструктурним потенціалом*, як на це дуже часто відмічають окремі недосвідчені автори (лідери громадської думки, експерти, усілякого штабу радники тощо), скільки захопити саме землі. Байдуже: із людьми або без, з інфраструктурою або без. Люди як біоістоти є вторинним («баби нарожають!»), ось чому бомбардування пологових будинків, шкіл, дитячих садочків, лікарень є звичайною практикою експансії в російському виконанні і чим далі затягуватиметься війна, тим більше об'єктів цивільної стратегічної інфраструктури і цивільних людей, в тому числі і дітей буде знищувати путінський режим.

Для більш глибокого розуміння сутності сучасної російської зовнішньої політики, слід аналізувати теоретичні праці, які фактично і виступають корінними формувальними тих чи інших концепцій і доктрин, які реалізуються на практиці. Саме через їх докладний аналіз можливо зрозуміти супротивника, а також розробити власні стратегії, враховуючи розуміння моделей розвитку подій у війні Росії проти України.

Так, *С. Бабурін* [8, с. 177] у *підрозділі 13.3. «Війна як політика територіальної перебудови»* активно цитує:

- *В. Леніна*, який трактував сутність війни як класову природу політики, продовженням якої виступає війна;
- *І. Сталіна*, який відзначав, що держави виступають в якості живих організмів, які борються за колонії, ринки збуту, джерела сировини;
- *С. Котляревського*, який зауважував, що війна як природна форма діяльності держави у зовнішньому світі, насильницька боротьба, воєнна функція виступають головним чинником зміни території за примусом;
- *К. Неволіна*, котрий наголошував на тому, що при безуспішності мирних зносин лишається єдиний засіб вирішення спорів – війна.

Таким чином *С. Бабурін*, *свідомо порушуючи норми наукової етики*, навмисно добирає односторонні докази власної позиції щодо **законності і справедливості війни за територію**, неважливо якими методами, якою ціною і які вона матиме наслідки для стратегічного потенціалу країни агресора.

Більше того, саме *С. Бабурін* вважається одним із ключових фундаторів та апологетів концепції *«Руського миру»*, який він розуміє як культурно-історичну спільність, що виходить за межі

національних держав і політичних систем, засновану на відмінній від інших системі цінностей та інтересів. Із цих позицій простір Руського миру визначається усією територією колишнього СРСР (в багатьох дослідженнях також фігурує термін «*пострадянський простір*»), а також Сербією та Чорногорією. Політичним ядром Руського миру має стати союзна держава Росії та Білорусі, велика держава, заснована на руській культурі та руській мові, здатна відбити експансію Заходу та Сходу, яка відкидає будь-яку глобалістичну уніфікацію [30].

Ця думка тиражується у переважній більшості політологічних досліджень руських авторів. Зокрема, *В. Огнева* відзначає, що з позиції Росії її географічний простір самозбереження – це Мала Євразія – пострадянський простір, який умовно співпадає з територією колишнього Радянського Союзу. Однак із виникненням американського проекту «Україна» цей простір перетворився на загрозу для існування Росії [4, с. 54].

Водночас *С. Бабурін* не аналізує геополітичну доктрину панславізму, розроблену *М. Данилевським*, в рамках якої останній чітко відзначав, що об'єднання має звершитися таким чином, щоб усі слов'янські течії не зливались у руському морі, тобто усі слов'яни мають зберегти власну національну самобутність, політичну і культурну незалежність [31, с. 254].

Так само і *К. Леонтьєв*, вказуючи на необхідність створення східно-православного союзу, прямо відзначав на існування двох Росій: Росія – імперія з новою адміністративною столицею в Києві і Росія – голова Великого Східного Союзу з новою культурною столицею на Босфорі [32, с. 210].

Причому в більшості цих концепцій, не робиться навіть допускання того факту, що держава агресор може зазнати *стратегічної поразки* і не тільки не отримати бажану територію, а й ще втрати власну чи взагалі втратити легітимність і державність, бути дезорганізованою і дефрагментованою. Наслідком стратегічної поразки Росії може стати її розгерметизація.

Ось на цей момент теж доцільно звертати увагу саме в *концепціях геостратегії*, бо *геополітичні концепції* здебільшого проголошують і декларують бажані цілі, водночас в них недостатньо різних сценаріїв розвитку подій особливо в епоху нелінійності та нестаціонарності: все відбувається в рамках сталих бінарних антагоністичних парадигм.

Головне: усі ці стратегії написані не українцями і не для України, тож природно в них місця Українській державі як самостійній та вільній, незалежній та соборній країні, рівноправному партнеру міжнародних відносин просто не існує.

Саме це і порушує питання щодо необхідності розроблення власної *теорії геостратегії*, зокрема засади якої я формую у власних політологічних публікаціях.

Важливим для будови власної *геостратегії* вже не як теорії, а як політико-безпекової практики нашої держави виступає і цитована *С. Бабуріним* теза засновника комуністичної партії Італії *Антоніо Грамші* про те, що війна, як правило, завершалася миром, або коли опинялася розбитою армія супротивника і була окупована його територія, або ж коли стратегічна мета війни була досягнута потенційно, тобто було створено положення, яке не залишало сумнівів у тому, що зокрема, армія «в стані» окупувати ворожу територію [33]. Саме таке завдання: запровадити постійну присутність російських військ в Україні для ведення військового терору у західній Україні я надібав, опрацюючи сучасні чисельні джерела з демілітаризації.

Ця теза є вельми важливою, коли настане час підписувати будь-яку мирну угоду з Росією.

В рамках *української геостратегії* мирна угода може бути підписана лише тоді, коли будуть створені умови для реалізації української *стратегічної мети: вільна, самостійна, незалежна і соборна держава*, в тому числі через унеможливлення захоплення інших територій України, а також утримування захоплених територій поза державних кордонів України. Питання про розширення влади на український геостратегічний простір також постане, але з часом.

Продовженням міркувань даного автора виступають виділені ним форми територіального набуття:

- анексія території;
- окупація : 1) фіктивна; 2) ефективна;
- розширення НАТО на Схід [8, с. 180-181].

У цитованій роботі замало уваги приділено рівню управління наявними територіями, критеріям їхнього розвитку, індикаторам та індексам економічного зростання, рівня щастя, підвищення добробуту населення тощо. Тобто головний акцент у доволі значній за обсягом праці приділено фактичному обґрунтуванню війни як законного засобу набуття територій, тобто *С. Бабурін*, нічого нового не винайшов як просто розвивати ідеї класичної німецької школи геополітики, пристосовуючи ідеї експансії до концепції руського світу. Більше того, в цитованій роботі знаходить свій розвиток думки щодо необхідності порізнення інтересів і недопущення інтеграції та об'єднання Англії, Німеччини, Франції та Австрії, об'єднання яких на думку ідеологів російської геополітики завжди несе загрозу для Росії.

Окремий пласт *руських наукових досліджень* складають праці, в яких автори описують детальні концепції війни проти Заходу та атлантистського світу, який, на їхню думку, щодня тільки і мріє лише про те, як знищити Росію та опанувати її природні ресурси.

Натомість порівняння *стратегічних розвідок західних науковців* із руськими аналогами

не дає можливості дійти висновку про синхронне бачення власного стійкого розвитку через знищення когось.

В *західних дослідженнях* переважає підхід, за якого супротивник (до речі Росія до війни з Україною – до 24 лютого 2022 року – була і визначалась лише в якості *стратегічного партнера*, а не ворога) був визначений перспективно в обличчі Китаю і відповідно формувалися напрями його стримування через взаємодію у різних сферах життєдіяльності.

У цьому контексті підкреслюю, що я не знайшов багато праць західних дослідників, присвячених питанням, наприклад:

- активного насадження сепаратизму в КНР;
- відсторонення від влади законно обраних легітимних лідерів;
- розподілу Китаю за певними етнічними, територіальними або іншими ознаками.

Напрями стратегічних досліджень були спрямовані на унеможливлення формування умов для стратегічного лідерства КНР – не більше! Навіть *Г. Кісінджер*, який у червні 2022 року запропонував Україні піти на територіальні поступки Росії, робив такі припущення, виходячи з необхідності залишити, існуючий на його суб'єктивну думку, баланс між Росією та Китаєм, яка може його стримувати.

Прагнучи бути рівновеликою Заходу Росія не прагне мати той рівень демократії, реформ, свободи слова, захисту прав і свобод людини і громадянина тощо. Констатується лише одне прагнення:

- бути рівними геополітичними силами, не будучи такими по суті, не пропонуючи навіть еталонних параметрів, індексів та індикаторів, за якими можна було б стверджувати про справедливу рівність;
- мати рівні права, однак мати різний обсяг обов'язків і відповідальності.

В рамках путінського режиму будь-які пропонувані реформи сприймаються як нав'язування утопічних кліше, які можуть перетворити на думку апологетів руському миру, Росію на провінцію англосаксонського миру. Водночас розвиток сусідніх держав сприймається неодмінно як експансія заходу і відповідно загроза руському миру. Тобто будь-який розвиток будь-якої держави, що межує з кордонами РФ визнається загрозою. Інакше є божевільям і скаженістю назвати і витлумачити це неможливо. Відтак за змістом геополітичні концепції руських дослідників завчасно спрямовуються у русло протистояння і протиборства, чим наперед зміщують акцент колоборації лише в площину суперництва, а не активної та конструктивної взаємодії.

Натомість в *руських джерелах* відкрито обговорюються питання:

- дестабілізації ЄС;

- приєднання окремих країн до власної імперії в рамках реалізації власної концепції «експансії російської цивілізації»;

- ліквідації європейської єдності;
- проведення усіляких інформаційних та інших компаній, в тому числі і через соціальні мережі, мережу лобістів і розвідку;

- обговорюються механізми вжиття активних заходів щодо приведення до влади не лише про-російських керівників, а й передусім антизахідних урядовців.

Так само можна багато знайти досліджень, в яких формуються різноманітні алгоритми знищення єдності західного світу, його цінностей і взагалі його самого тощо. Тобто **спрямованість наукових досліджень в Росії** є чіткою: обслуговування геополітичного месіанського вектора щодо реінкарнації Російської імперії через формування руської цивілізації і просування та експансію руського світу будь-якими засобами. Також дуже прикро, що саме в наукових дослідженнях відбувається констатація того факту, що **розвиток Росії вбачається через знищення інших**: тих, хто мислить інакше, живе інакше і має інший світогляд, інші цінності та ідеали, говорить іншою мовою і живе краще і щасливіше, заможніше і багатше.

Росія сама для себе на всіх етапах свого функціонування формує стіни і заборони, замість мостів і дозволів, замість інтеграції – дезінтеграція, замість взаємодії – санкції. Замість культурної експансії відбувається знищення національних культур інших держав і насадження усього чужого для цих держав під назвою руська культура. Замість руського світу відбувається насадження руського зла і темряви, лиха і негоди, ненависті, горя та скорботи. Гучні заяви про те, що Росія є володарем найбільш духовно возвеличеної, благородної і ціломудреної культурної традиції [25, с. 20], претензією на «Третій Рим» [34] не мають нічого спільного зі звірствами, насильством, агресією та звирячими нелюдськими злочинами, варварською війною, що вчинює путінський режим під час війни в Україні.

У справжній концепції **рашизму**, яку невірно називають «русський мир», всі, хто не руські не мають права на існування. Навіть твердження у 2013 році колишнього міністра культури Росії Медінського про те, що у руського народу є *одна зайва хромосома* [35], свідчать про нову фашистську ідеологію, яка реалізується в сучасному світі і не отримала досі кваліфікованої відповіді у тому числі і у **системному силовому форматі**. Тим більше, що у 2018 році вже Путін відверто заявив, що в руських закладено певний «національний код», який робить їх особливими. Цей код, на його думку, складається із покоління в покоління. І кожне покоління додає до нього маленьку-маленьку частиночку, яка робить його ще більш могутнішим, ще змістовнішим і життєздатним [36].

Від себе відзначу, що присутність однієї зайвої хромосоми в медицині має чітку назву: трисомія. Узвичаєно *зайва хромосома* може бути при [37]:

- *синдромі Дауна (трисомія 21 хромосоми)* – генетична хромосомна аномалія, яку спричинює присутність додаткової хромосоми у 21 парі. Даун – це не діагноз і не вирок, а лише одна зайва хромосома [38];

- *синдромі Патау (трисомія 13 хромосоми)* – наявність додаткової хромосоми 13, яка виявляється аномальним розвитком переднього мозку, середньої зони обличчя і очей, тяжкою розумовою відсталістю, пороками серця і невеликим розмірами при народженні;

- *синдромі Єдвардса (трисомія 18 хромосоми)* – до зовнішніх ознак належать: зміна форми черепа, відсутність вушних мочок, деформація вушних раковин, маленькі очі, короткий великий палець, розщеплення піднебіння. Страждають на слабоумство.

Отже, що саме насправді мали на увазі глашатаї путінського режиму, стверджуючи про зайву хромосому у руського народу, доводиться лише здогадуватися або ж дочекатися чергових «наукових досліджень» від руських авторів, які пояснять богообраність руського народу.

У даному ракурсі слід визнати, що захід дуже тривалий час помилково вважав, що надання Росії рівних прав в економічній сфері та преференцій, доступі до інвестицій високих технологій, перетворить Росію на повноправного партнера, інтегрує Росію до системи загальнолюдських цінностей, зменшить напруження і сприятиме формування безконфліктного середовища, заснованого на балансі інтересів, партнерських відносинах тощо. Тобто захід об'єктивно прагнув до формування системи стратегічного балансу, це власно і є **мета геостратегії**.

Однак, ці концепції, вочевидь, виявилися помилковими. Причина на мій погляд: використання застарілих геополітичних концепцій, які є не придатними для сучасного **геостратегічного дискурсу** [39].

На жаль науковці Росії та її політичне керівництво фактично діють в унісон. Адже навіть на науковому рівні можна спостерігати відчутний та значний вплив ідеологій «рашизму», «русського миру», «победобесія» [40] на думки та напрями досліджень руських авторів, що наперед уводить їх від об'єктивного наукового аналізу, а їхні дослідження перетворюють на служницю політичних ідеологій, якими послуговується керівництво держави і обґрунтовує свою політику.

Геополітика Росії не піднялась на рівень **геостратегії**, через що домінуючий дискурс щодо або: 1) протилежності Руської цивілізації західному світу у різноманітних інтерпретаціях або 2) геополітичного балансу між Європою та Азією складає імперативний зміст як наукових дослі-

джень, так і теоретичних геополітичних концепцій, які лягають в основу зовнішньополітичного курсу держави. Це, зокрема підтверджує інформація відносно посла Росії в США *А. Антонова*, який влітку 2022 року у бесіді із колишнім послом США в Афганістані *Замаєм Халізадом* висловив бажання, щоб США «поважали Росію» [41; 42].

Висновки щодо кореня російської геополітики. Свого часу *М. Міхновський* у своїй глибокій роботі «Наступ мікробів», вдумливо накреслив: «Призначення мікробів – руйнувати органіку життя. І смішно дискутувати з мікробом або сидати з ним за «круглий стіл» (як радять наївні земляки). Мікроб, наприклад, очевидно за «великопростірні» держави (навіть не імперії), за універсальну «єдиноподільність» (труп, наприклад, є – по певнім часі – цілковито єдино-неподільний, що і є ціллю мікробів)» [43].

За таких умов непорушності геополітичних установок минулого століття на сьогодні навряд чи із цим поколінням управлінців в Росії доведеться розбудовувати мирний європейський та євразійський процвітаючий геостратегічний простір. Неподільність безпеки, мережева дипломатія, багатостороннє співробітництво на які постійно наголошує Росія і Китай, є також є лише лозунгами і демагогією, оскільки тривіальність даного посилу має чіткі відповіді у практиці міжнародних відносин: замість коєволюції, відбувається мілітаризація міжнародних відносин, а мілітарний дискурс взагалі стає дедалі більш популярним та ефективним, а головне домінуючим засобом комунікації.

За даного формату Українській державі за такого розкладу в рамках ортодоксальних кліше, що активно упроваджувалися роками в російській науковій та правничій елітах, приписується неминуче зникнення з історичного та політичного дискурсу. **Але це – план не наш.**

У нас інші – свої плани стійкого та ефективного розвитку Української держави.

Тому наші плани мають бути інтегровані до власної **геостратегії розвитку сучасної Української держави**, котра має спиратися на духовій природі народу та скарбі історичної традиції, принесеному з глибини віків.

Саме тому застосування методів *когнітивного моделювання* для розбудови **геостратегічного простору** є корисним лише частково. Адже воно дозволяє зрозуміти хід мислення не лише керівництва РФ, а й взагалі мотивацію тотальної підтримки війни пересічними громадянами, навіть батьками та матерями тих військових, які свідомо йдуть воювати і гинуть в Україні. Це є наслідком структурованого уявлення про навколишній світ, де всі «проти Росії», в тому числі й НАТО, США та західні країни, тому всі, хто підтримує «ворогів», фактично виступають проти Росії. А відтак, загрозу треба знищити.

Звичайно ж, навіть побіжний аналіз текстів і постулатів очільників різноманітних геополітичних шкіл в Росії [44-59], розмаїті спроби історіософського та теологічного обґрунтування різного штибу месіанської ідеї та окремішності руської цивілізації тощо, не мають майже нічого спільного із тими практичними діями Realpolitik, які вчинює путінський режим, насправді знищуючи власний народ, генофонд, армію, інфраструктуру, економіку, репутацію, завдаючи непоправної стратегічної шкоди передусім своєму етносу і його пасіонарності в умовах експансії регіональних етносів. Адже ця політика – політика знищення передусім Росії.

Не кажучи вже державні виступи представників путінського режиму, доводиться констатувати, про проникнення ракової пухлини українофобії і в чисельні руські наукові дослідження із політології, що наперед унеможливує говорити про навіть імовірний інтелектуальний потенціал відродження Росії на гуманістичних засадах коєволюції і прагнення до стратегічного балансу невоєнними засобами.

Також не враховується тенденція щодо запиту на регіональне лідерство з боку таких лідерів,

зокрема Туреччини та Індії, Ірану, посилення дезінтеграційних явищ в ЄС, а також зростанню впливу Китаю.

Виявлена гомогенна **спрямованість наукових досліджень в Росії**: 1) вони виступають служницею путінського режиму щодо обґрунтування геополітичного месіанського вектора відносно реінкарнації Російської імперії через формування руської цивілізації і просування та експансію руського світу; 2) . в них констатовано, що **розвиток Росії передбачає знищення всіх інших**: тих, хто мислить інакше, живе інакше і має інший світогляд, інші цінності та ідеали, говорить іншою мовою і живе краще і щасливіше, заможніше і багатше.

Саме тому розгляд теоретичних концепцій має бути корелятивно узгоджений із тими практичними діями, які вчинює російська влада на тому чи іншому етапі історичного розвитку. Лише так можна дійти до реального рівня реалізації геостратегії, а не перебувати в солодких оманах різнокольорових обріїв месіанства, що знаходять свій вираз і строкатих геополітичних концепціях і доктринах, активно впроваджуваних в життя як зсередини Росії, так і у зовнішній політиці.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Лепська Н. Специфіка категоризації простору в геополітиці. *Вісник Львівського університету. Серія філософ.-політолог. студії*. 2017. Випуск 15. С. 15–162.
2. Савченко Ф. Заборона Українства. 1876 р.: До історії громадських рухів на Україні 1860-1870-х рр. / Ф. Я. Савченко; Українська академія наук. Харків ; Київ: державне видавництво України, 1930. 414 с.
3. Зяцьєв С. Емський указ російського царя: історія спроби знищення всього українського. URL: <https://armyinform.com.ua/2022/05/30/emskiy-ukaz-rosijskogo-czarya-istoriya-sproby-znyshhennya-vsogo-ukrayinskogo/>.
4. Огнева В. В. Геополитическое самоопределение России в контексте украинского кризиса. *Известия ТулГУ. Гуманитарные науки*. 2022. Вып. 2. С. 53–60.
5. Армія зробила Україну суб'єктом геополітики: Тімоті Снайдер про значення опору широкомасштабній агресії Росії. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/snayder-armiya-vidsich-rosiyi-ukrayina-subyekt/31885780.html>.
6. Міхновський М. Самостійна Україна. Промова / Українська суспільно-політична думка в 20 столітті. Т. 1. Б.м., 1983. С. 62–74.
7. Лепська Н. В. Простір як фундаментальна категорія в теоріях німецько-центричної геополітики. *Політичне життя*. 2017. № 4. С. 108–114.
8. Бабури́н С. Н. Территория государства: правовые и геополитические проблемы. М.: Изд-во Моск. ун-та, 1997. 480 с.
9. Ратцель Ф. Политическая география (в изложении Л. Синицкого) Геополитика: Хрестоматия [сост. Б. А. Исаев]. СПб.: Питер, 2007. С. 15–36.
10. Моро-Дефарж Ф. Введение в геополитику. М. : Конкорд, 1996. 148 с. URL: <http://grachev62.narod.ru/dfrg/content.htm>.
11. Челлен Р. Государство как форма жизни / Рудольф Челлен; [пер. с швед. и примеч. М.А. Исаева; предисл. и примеч. М.В. Ильина]. М.: РОССПЭН, 2008. 319 с.
12. Рукавицын П. Концепция борьбы за жизненное пространство немецкой школы классической геополитики. *Обозреватель-Observer*. 2008. № 9. С. 109-116.
13. Хаусхофер К. О геополитике. Работы разных лет М.: Мысль, 2016. 464 с.
14. Вандам А.Е. Наше положение. СПб.: Типография А.С. Суворина, 1912. 204 с.; Вандам А.Е. Геополитика и геостратегия. М.: Кучково поле, 2002. 272 с.
15. Вандам А.Е. Геополитика и геостратегия. М.: Кучково поле, 2002. 272 с.; Вандам А.Е. Неуслышанные пророки грядущих войн. М.: АСТ, 2004. 363 с.
16. Чудовищный документ эпохи раскулачивания, депортаций и спецпоселений. URL: <https://rusidea.org/32031>.
17. Соловьев, С. М. История России с древнейших времен / С. М. Соловьев: в 6 кн. СПб., 1896.

18. Ключевский В. О. Сочинения: в 9 т. М., 1987-1990.; Семенов-Тянь-Шанский, В. П. Город и деревня в европейской России. *Записки императорского русского географического общества по отделению статистики*. 1910. Т. 10. Вып. 2.
19. Семенов-Тянь-Шанский, В. П. О могущественном территориальном владении применительно к России. Очерк политической географии. *Известия Императорского русского географического общества*. 1915. Т. 51. Вып. 8.
20. Миньяр-Белоручев К. В. Пространственная эволюция Российского государства (XIII – XXI века). *Вестник ЮУрГУ. Серия «Социально-гуманитарные науки»*. 2017. Т. 17. № 3. С. 38–42.
21. Холмогоров Е. С. Русский националист. М.: Европа, 2006. 432 с.
22. Бабурин С. Н. Возвращение русского консерватизма. М., 2012. 832 с.
23. Проблема пространственной (спатальной) подачи материала в рамках мирового комплексного регионоведения и политической компаративистики. *Сравнительная политика*. 2010. № 2. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/problema-prostranstvennoy-spatialnoy-podachi-materiala-v-ramkah-mirovogo-kompleksnogo-regionovedeniya-i-politicheskoy>.
24. Тяпин И. Отражение внешнеполитического положения России в отечественной геополитической мысли: история и современность. *Historia provinciae – журнал региональной истории*. 2017. № 3. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/otrazhenie-vneshnepoliticheskogo-polozheniya-rossii-v-otechestvennoy-geopoliticheskoy-mysli-istoriya-i-sovremennost>.
25. Тяпин И. Отражение внешнеполитического положения России в отечественной геополитической мысли: история и современность. *Historia provinciae – журнал региональной истории*. 2017. № 3. С. 6–23.
26. Фурсов А. Русский ковчег. Известный историк о будущем России. *Завтра*. 2007. № 5.
27. Ліпкан В. А., Зубко Г. Ю. Стратегія державної інфраструктурної політики України : монографія. Київ: Ліпкан В. А. 2022.
28. Рузвельт Ф. Беседы у камина. пер. с англ. А. Шаракшанэ. М.: ЛХА «Альманах», 1995. С. 153.
29. Снайдер Т. Армія зробила Україну суб'єктом геополітики: Тімоті Снайдер про значення опору широкомасштабній агресії Росії. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/snayder-armiya-vidsich-rosiyi-ukrayina-subyekt/31885780.html>.
30. Бабурин С. Н. Мировой порядок как система обладания территориями. *Наш современник*. 2006. № 7. С. 202–224.
31. Данилевский Н. Я. Россия и Европа. СПб., 1995. 552 с.
32. Леонтьев К.Н. Храм и Церковь. М.: АСТ, 2003. 636 с.
33. Грамші А. Твори Антоніо Грамші, 12 тт.; Ирина Григорьева. Исторические взгляды Антонио Грамши. Москва: Издательство Московского университета, 1978. 296 с.
34. Клименко А.Н. Влияние идеи «Москва – Третий Рим» на российскую геополитику XIX – XX вв.: автореф. дис. ... канд. ист. наук. М., 2014. 24 с.
35. Мединский: у народа России имеется одна лишняя хромосома. URL: https://www.bbc.com/russian/rolling_news/2013/01/130121_rn_medinsky_usa_interview.
36. «Национальный код». Путин рассказал о генетической «особенности» русских. URL: <https://tsn.ua/ru/svit/nacionalnyy-kod-putin-rasskazal-o-geneticheskoy-osobennosti-russkih-1136190.html>.
37. Основные виды трисомии и причины ее возникновения. URL: <https://inlab-genetics.ru/articles/osnovnye-vidy-trisomii-i-prichiny-ee-vozniknovenija/>.
38. «Солнечный брат»: как одна лишняя хромосома может изменить жизнь к лучшему. URL: <https://www.forbes.ru/forbes-woman/358321-solnechnyy-brat-kak-odna-lishnyaya-hromosoma-mozhet-izmenit-zhizn-k-luchshemu>.
39. Ліпкан В. А. Щодо необхідності творення геостратегічного дискурсу. *Політикус*. 2022. № 3.
40. «Русский мир», «победобесие», «рашизм». За які ідеології Кремль воює в Україні? URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/rosiya-ukrayina-viyna-ruskiy-mir-pobedobesiye-rashyzm/31835603.html>.
41. Заговорщики из Кремля пытаются начать тайные переговоры с США/ СБУ ищет «крота» / № 253 – Юрий Швец. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=TBhaGOu3hCA&t=595s>.
42. Overheard: Russian ambassador talks Ukraine war and 'Jewish guys' at Cafe Milano. URL: <https://www.politico.com/news/2022/06/24/russian-ambassador-ukraine-lunch-00042228>.
43. Маланюк Є. Нотатники (1936 – 1968). Київ: Темпора, 2008. 335 с.
44. Аксенов К. Э. Идеи Л. Н. Гумилева и современная российская геополитика. *Этнографическое обозрение*. 2006. № 3. С. 44–53.
45. Гердт Я. В. Истоки российской геополитики. *Евразийский журнал региональных и политических исследований*. 2012. № 12. С. 26–30.
46. Дугин А. Г. Основы геополитики. М.: Арктогея, 1997. 608 с.
47. Ильин И. А. Собрание сочинений: в 10 т. Т. 2. Кн. 1. Наши задачи. М.: Русская книга, 1993. 496 с.
48. Леонтьев К. Н. Храм и Церковь. М.: АСТ, 2003. 636 с.

49. Макеев А. В. Геополитический путь России в координатах безопасности. *Пространство и время*. 2010. № 2. С. 107–116.
50. Мир России – Евразия: антология / Сост.: Л. И. Новикова, И. Н. Сиземская. М.: Высшая школа, 1995. 399 с.
51. Молотков А. Е. Миссия России. Православие и социализм в XXI веке. СПб.: Русский остров, 2008. 395 с.
52. Нарочницкая Н. А. Россия и русские в мировой истории. М.: Международные отношения, 2003. 536 с.
53. Осипов В. Н. Русское поле. М.: Десница, 1998. 170 с.
54. Панарин А. С. Вызов (Геополитический пессимизм против цивилизационного оптимизма). *Политическая наука в России: интеллектуальный поиск и реальность*. М., 2000. С. 80–94.
55. Панарин А. С. Россия в циклах мировой истории. М.: МГУ, 1999. 288 с.; Панарин А. С. Стратегическая нестабильность. М.: Алгоритм, 2003. 560 с.
56. Работяжев Н. В. Историософия и геополитика российского консерватизма: опыт анализа. *Полития: анализ, хроника, прогноз*. 2007. № 2. С. 103–116.
57. Фадеев Р. А. Мнение о Восточном вопросе. URL: <http://litresp.ru/chitat/ru/Ф/fadeevrostislav-andreevich/kavkazskaya-vojna/6> (дата обращения: 29.04.2017 г.).
58. Шестаков С. А. Политический консерватизм в постсоветской России. М.: Прометей, 2003. 168 с.
59. Якунин В. И., Зеленев В. И., Зеленева И. В. Российская школа геополитики. СПб.: СПбГУ, 2008. 367 с.